

Γεωγραφία Ε΄ Δημοτικού
Μαθαίνω για την Ελλάδα

ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ	Κωστής Κουτσόπουλος , Καθηγητής Ε.Μ.Π. Μαρία Σωτηράκου , Εκπαιδευτικός Μαρία Τασσόγλου , Εκπαιδευτικός Δημήτριος Ζωγόγιαννης , Εκπαιδευτικός*
ΚΡΙΤΕΣ-ΑΞΙΟΛΟΓΗΤΕΣ	Γεώργιος Κορρές , Επίκ. Καθηγητής Πανεπιστημίου Αιγαίου Αντώνιος Ροβολής , Λέκτορας Χαροκόπειου Πανεπιστημίου Στυλιανή Θωμαδάκη , Εκπαιδευτικός
ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ	Χριστίνα Τάγαρη , Σκιτσογράφος - Εικονογράφος
ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ	Σοφία Στέρπη , Φιλολόγος
ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΣΥΓΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΤΟΥ ΥΠΟΕΡΓΟΥ	Γεώργιος Σκαλιάπας , Σύμβουλος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου
ΕΞΩΦΥΛΛΟ	Χρήστος Μπόκορος , Εικαστικός Καλλιτέχνης
ΠΡΟΕΚΤΥΠΩΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ	ACCESS ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ Α.Ε.

* συμμετείχε στη συγγραφή του πρώτου μέρους (1/3) του διδακτικού πακέτου

Γ' Κ.Π.Σ. / ΕΠΕΑΕΚ II / Ενέργεια 2.2.1 / Κατηγορία Πράξεων 2.2.1.α: «Αναμόρφωση των προγραμμάτων σπουδών και συγγραφή νέων εκπαιδευτικών πακέτων»	
Πράξη με τίτλο:	ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ Δημήτριος Γ. Βλάχος Ομότιμος Καθηγητής του Α.Π.Θ. Πρόεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου
	«Συγγραφή νέων βιβλίων και παραγωγή υποστηρικτικού εκπαιδευτικού υλικού με βάση το ΔΕΠΠΣ και τα ΑΠΣ για το Δημοτικό και το Νηπιαγωγείο»
	Επιστημονικός Υπεύθυνος Έργου Γεώργιος Τύπας Σύμβουλος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου
	Αναπληρωτής Επιστημονικός Υπεύθυνος Έργου Γεώργιος Οικονόμου Σύμβουλος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου
Έργο συγχρηματοδοτούμενο 75% από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και 25% από εθνικούς πόρους.	

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ

Κωστής Κουτσόπουλος Μαρία Σωτηράκου Μαρία Τασσόγλου

ΑΝΑΔΟΧΟΣ ΣΥΓΓΡΑΦΗΣ:

Γεωγραφία Ε΄ Δημοτικού

Μαθαίνω για την Ελλάδα

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΑΘΗΝΑ

Περιεχόμενα

Α' Ενότητα: Οι χάρτες. Ένα εργαλείο για τη μελέτη του κόσμου

Ο χάρτης	10
Τα είδη χαρτών	13
Η ταυτότητα του χάρτη: Τίτλος και Υπόμνημα	16
Η ταυτότητα του χάρτη: Κλίμακα	19
Προσανατολισμός	22

Β' Ενότητα: Το φυσικό περιβάλλον της Ελλάδας

Η μορφή και το σχήμα της Ελλάδας	26
Η θέση της Ελλάδας	29
Οι ακτές της Ελλάδας	32
Οι θάλασσες της Ελλάδας	35
Μεγάλα νησιωτικά συμπλέγματα και νησιά της Ελλάδας	38
Η ζωή στα νησιά	41
Οι παραθαλάσσιοι οικισμοί της Ελλάδας	44
Τα θουνά της Ελλάδας	47
Οι πεδιάδες της Ελλάδας	50
Η ζωή στα θουνά και στις πεδιάδες	53
Η έννοια του κλίματος - Διαφορές καιρού και κλίματος	56
Το κλίμα της Ελλάδας	59
Καιρός, κλίμα και ανθρώπινες δραστηριότητες	63
Οι ποταμοί της Ελλάδας	66
Οι λίμνες της Ελλάδας	69
Η ζωή στα ποτάμια και τις λίμνες της Ελλάδας	72
Η χλωρίδα και η πανίδα της Ελλάδας	75
Η θλάσση της Ελλάδας	78
Χαρακτηριστικά οικοσυστήματα της Ελλάδας	81

Αλλαγές στην επιφάνεια της Γης	84
Ο ρόλος των ηφαιστειών και των σεισμών στις αλλαγές της φύσης	87
Οι φυσικές καταστροφές στο χώρο της Ελλάδας	90

Γ΄ Ενότητα: Το ανθρωπογενές περιβάλλον της Ελλάδας

Οι Έλληνες: Ένας λαός με μεγάλη και συνεχή ιστορία	94
Ο πληθυσμός της Ελλάδας	97
Η γεωγραφική κατανομή του πληθυσμού της Ελλάδας	101
Τα μεγάλα αστικά κέντρα της Ελλάδας	103
Οι πόλεις της Ελλάδας	106
Η διοικητική διαίρεση της Ελλάδας	09
Τα γεωγραφικά διαμερίσματα και οι περιφέρειες της Ελλάδας	112
Οι νομοί της Ελλάδας	115
Η αγροτική παραγωγή στην Ελλάδα	118
Η κτηνοτροφική παραγωγή και η αλιεία στην Ελλάδα	121
Ο δασικός και ο ορυκτός πλούτος της Ελλάδας	124
Η βιομηχανική παραγωγή στην Ελλάδα	127
Οι Υπηρεσίες στην Ελλάδα	130
Οι συγκοινωνίες στην Ελλάδα	133
Οι χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης	137
Η σημασία της Ευρωπαϊκής Ένωσης	140

Δ΄ Ενότητα: Ελληνισμός εκτός συνόρων

Κύπρος: το φυσικό περιβάλλον	144
Κύπρος: το ανθρωπογενές περιβάλλον	147
Ο ελληνισμός της διασποράς	150
Το ελληνικό στοιχείο στις αρχαίες ελληνικές εστίες	153

Αγαπητά μας παιδιά,

Μέσα από τα κείμενα και τις εικόνες αυτού του βιβλίου θα ταξιδέψουμε μαζί στις ομορφιές της χώρας μας. Θα ανεβούμε στα ψηλά βουνά, θα γνωρίσουμε τα ποτάμια της, θα σαλπάρουμε για τα νησιά της διασχίζοντας τις καταγάλανες θάλασσες και τότε θα καταλάβουμε γιατί αυτός ο τόπος τραγουδήθηκε τόσο πολύ από τη μούσα και υμνήθηκε από τον ποιητή.

Κατά την περιπλάνησή μας στην ελληνική φύση θα ανακαλύψουμε τις ρίζες της φυλής μας, θα βρούμε τα στοιχεία του ελληνικού πολιτισμού από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα. Θα γνωρίσουμε καλύτερα την ελληνική κοινωνία, τις δραστηριότητες που στηρίζουν την οικονομία μας, αλλά και τις δυνατότητες που υπάρχουν για ακόμη μεγαλύτερη ανάπτυξη της χώρας μας.

Με αυτό το βιβλίο θέλουμε να σας βοηθήσουμε, αγαπητοί μαθητές, να νιώσετε υπεύθυνοι για τη γνώση που εσείς «κτίζετε» για τον εαυτό σας, γι' αυτό προσπαθήσαμε, ώστε τα κείμενα και οι εικόνες να γίνουν αφορμή για δική σας μεγαλύτερη αναζήτηση πληροφοριών. Η γνώση που θα αποκτήσετε θα σας βοηθήσει να πάρετε σωστές αποφάσεις στο μέλλον για σας και για τους άλλους...

Καλή επιτυχία στην περιπλάνηση

Τι σημαίνουν τα σύμβολα στα κείμενα που θα διαβάσετε:

**Ατομική
δραστηριότητα**

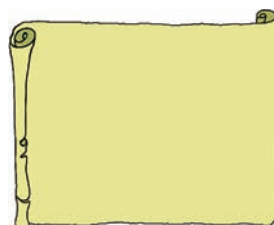
**Ενδιαφέρουσα
εργασία**

Συζήτηση

**Γεωγραφικό
Γλωσσάριο
(Λεξιλόγιο)**

**Συμπλήρωμα
στη γνώση σας**

Α' Ενότητα

Οι χάρτες

Ένα εργαλείο για τη μελέτη του κόσμου

«Με μια πυξίδα στρογγυλή
κι ένα φθαρμένο χάρτη
κίνησα μέσα στο πρωί
μέχρι της Γης την άκρη.
Γνώρισα χώρες και λαούς
κι ήμουν στους ξένους ξένος,
μα όταν ξαναγύρισα
ήμουν μ' αυτούς δεμένος».

Μαρία Τασσόγλου

Στην ενότητα αυτή θα μάθετε για:

- ✓ το χάρτη
- ✓ τα είδη των χαρτών
- ✓ την ταυτότητα (τίτλο και υπόμνημα) του χάρτη
- ✓ την κλίμακα του χάρτη
- ✓ τον προσανατολισμό με τη βοήθεια του χάρτη

Ο χάρτης

Στο κεφάλαιο αυτό θα μάθετε:

- ❖ τι είναι χάρτης
- ❖ για τη χρησιμότητα του χάρτη στη ζωή των ανθρώπων

Εικόνα 1.1: Παιδιά εκδρομείς

Ας υποθέσουμε ότι οι παραπάνω εικόνες είναι από τις χριστουγεννιάτικες διακοπές σου, όταν μαζί με τα παιδιά που γνώρισες από την Ιταλία, αποφασίσατε να κάνετε μια εκδρομή στο βουνό. Με ποιο τρόπο προσπαθήσατε να διαμορφώσετε το πρόγραμμα της πεζοπορίας σας, ενώ δεν μιλούσατε την ίδια γλώσσα;

Το «εργαλείο» που θα χρησιμοποιήσετε, για να επικοινωνήσετε και να σχεδιάσετε την εκδρομή σας, είναι ο **χάρτης**. Κάθε χάρτης απεικονίζει τη μορφή που έχει ένα μέρος της επιφάνειας της Γης, όσο μικρό ή μεγάλο κι αν είναι αυτό. Αναπαριστά την πραγματικότητα που υπάρχει γύρω μας, δηλαδή τις φυσικές ομορφιές και τα ανθρώπινα δημιουργήματα. Η απεικόνιση γίνεται με διάφορα σύμβολα που όλοι οι άνθρωποι μπορούν να καταλάβουν.